

τῆς ἀτελοῦς ἐμπορίας καθ' ὅλον τὸ κράτος ἀλλὰ καὶ ἴδια ἐμπορικὰ ἱδρύματα εἰς Ἀνίαν, Σμύρνην, Ἀδραμύττιον, Θεσσαλονίκην, Χίον, Λέσβον καὶ εἰς τὰς χώρας ὅσαι ἔμελλον νὰ κατακτηθῶσιν, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Εὐβοίᾳ. Τῶν ἱδρυμάτων τούτων προΐσταντο Γενοῦαῖοι ἄρχοντες καλούμενοι Κόνσουλοι (¹)· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Γενοῦαῖοι, ὅσοι

Μιχαὴλ Η΄ Παλαιολόγος
(Εἰκὼν ἑσσαντιακοῦ χειρογράφου)

ἤθελον νὰ γίνωσιν ὑποτελεῖς τοῦ αυτοκράτορος, παρέμενον ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἰδίας πατρίδος, ὃ ἔστιν ἀπελάμβανον, ὡς ἠθέλομεν εἶπει σήμερον, τὸ τῆς ἑτεροδικίας προνόμιον. Οὐδεὶς πολέμιος τῆς Γενούης ἦτο δεκτὸς ἐν τῷ κράτει, μόνοι δὲ οἱ ἀνεκαθεν αὐτοῖς πιστοὶ Πισᾶται διετήρουν τὰ ἴδια προνόμια, καὶ ὁ Εὐξείνος Πόντος ἐκλείετο εἰς πάντας τοὺς ἄλλους Λατίνους παρεκτὸς τῶν δύο τούτων ἔθνων. Ὅπόσον μέγα ὑπῆρξε τὸ λάθος τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου νὰ ἀντικαταστήσῃ τοὺς Γενοῦαίους ἀντὶ τῶν Ἑνετῶν, ἀπεδείχθη μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν πραγμάτων, διότι κατ' οὐδὲν ὠφελήθη ἐκ τῆς ἐπαχθοῦς ταύτης συμμαχίας, καὶ ἰδίως ἀνέκτησε τὴν Κωνσταντινούπολιν ἄνευ τῶν Γενοῦαίων.

Τῶνόντι, ὀλίγον μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς προηγουμένης συνθήκης ἐξαεστάλη εἰς τὴν Εὐρώπην ὁ Καῖσαρ Στρατηγόπουλος ἵνα συνέχῃ τὸν τε δεσπότην τῆς Ἡπείρου καὶ τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Κωνσταντῖνον, ὅστις συζευχθεὶς μίαν τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωάννου Λασκάρεως διέχευτο δυσμενῶς πρὸς τὸν Παλαιολόγον. Εἰς τὴν περίστασιν δὲ ταύτην παρήγγειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν στρατηγὸν νὰ παρατηρήσῃ διερχόμενος

τὴ συμβίβει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μὴ ἐπιχειρῶν τι ὅμως κατ' αὐτῆς. Ἄλλως τε οὐδὲ ἐφάνετο δυνατόν νὰ πράξῃ τι σπουδαῖον κατὰ τοῦτο ὁ Στρατηγόπουλος, διότι δὲν συνεπήγετο εἰμὴ 800 ἵππεῖς καὶ ὀλίγον πεζικόν. Ἄλλ' ἅμα ἀποβιβάσθεις εἰς Καλλιόπολιν τῆς Θράκης εἶδε προσελθόντας πρὸς αὐτὸν πολυαρίθμους ἐγγχωρίους, τοὺς ὁποίους ὁ Παχυμέρης ὀνομάζει **θεληματαρίους**, ἀξίων ὅτι ἐκαλοῦντο οὕτω, διότι οἰκοῦντες τὴν περὶ Κωνσταντινούπολιν χώραν ἀπέκλινον κατὰ θέλησιν ὅτε μὲν πρὸς τοὺς Φράγκους διὲ δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Κάτωτέρω ὅμως ὁ αὐτὸς Παχυμέρης ὀνομάζει **θεληματαρίους** τοὺς νῦν παρ' ἡμῶν καλουμένους ἐθελοντάς. Ὅπως οἱποτε οἱ **θεληματαρίοι** οὗτοι περιστοιχίσαντες τὸν Στρατηγόπουλον, ὅστις μεταβὰς εἰς Σηλυβρίαν εἶχε πλησιάσει ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα κατοπτέυσῃ αὐτήν, τὸν προέτρεψαν νὰ ἐπιτεθῇ ἀμέσως. Ἡ βασιλεύουσα, εἶπον εἰς αὐτόν, συνέπεσε νὰ εἶναι κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμήν παντελῶς ἔρημος στρατευμάτων, διότι ὁ νεωστὶ τότε ἀφικόμενος ἄρχων τῶν Ἑνετῶν Μάρκος Γραδένιγος εἶχεν ἐπιχειρήσει τὴν κατάκτησιν τοῦ οὐ μακρὰν κειμένου Δαφνουσίου καὶ εἶχεν ἐξέλθει ἐπὶ τούτῳ μετὰ πάσης ναυτικῆς καὶ πεζικῆς δυνάμεως. Οὐδὲν ἥττον ὁ Στρατηγόπουλος ἐδίσταζεν ἔτι, ἔνεκα τῶν ρητῶν διαταγῶν τὰς ὁποίας εἶχε νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ τι κατὰ τῆς πόλεως, ὅτε οἱ περὶ αὐτὸν συνέλαβον ἕνα τῶν κατοίκων αὐτῆς

(¹) **Κόνσουλοι**. Ὁ ἑλληνικὸς οὗτος τύπος τοῦ λατινικοῦ Consul φαίνεται ἀρχαιότατος. Ἐν ἐπιστολῇ ἀποδοιμένη εἰς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον πρὸς τὸν πάπυον Σύβεστρον γίνεται λόγος περὶ «πατρικίων καὶ κονσούλων ἡγουν ὑπάτων». Ἐν τοῖς χρόνις, ὧν ἀφηγοῦμεθα τὴν ἱστορίαν, κόνσουλοι ἐλέγοντο οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πολιτικοὶ πράκτορες τῶν Γενοῦαίων καὶ Πισατῶν (ἰδ. Παχυμέρ. Β', 32 «Βενετοῖς μὲν ὑπὸ Παϊούλλα (Βαίλου), τοῖς δὲ Πισάταις Κονσούλφ»),

